

ZVON

LEPOZNANSKI LIST S PODOBAMI.

Leto V.

Na Dunaji 1. maja 1879.

List 9.

Veseljak.

Odlični pesniki in pisatelji slovenski.

III.

M a t i j a Č o p.

(Dalje.)

Poleg bibliotekarske službe bil je Čop v l. 1830. še dalje učitelj „poetike“ in l. 1831. „retorike“ na gimnaziji ljubljanski; pozneje moral je vse svoje moči posvetiti biblijoteki, katera tistikrat, dasi je štela uže 30.000 zvezkov, ni bila še urejena ter ni imela nobednega rednega kataloga. Začel je biblijoteko devati v red, a žal, te naloge ni mogel doveršiti.

Tisti čas izprazni se mesto prvega varuha v dvorni knjižnici dunajski; Čop prosi zanje 5. julija 1832. Ta prošnja Čopova, katera se nam je srečno še do današnjega dne ohranila, imenitna je posebno zategadelj, ker nam prejasno osvedočuje v resnici čudovito učenost njegovo. Čop namreč v tej prošnji pripoveduje in z uradnimi spričevali dokazuje, da umé in večjidel tudi gladko govori in piše devetnajst jezikov. Ti jeziki so: 1. slovenski, 2. nemški, 3. latinski, 4. gerški, 5. italijanski, 6. francozki, 7. angleški, 8. poljski, 9. španjski, 10. staroslovenski, 11. ruski, 12. serbski, 13. česki, 14. lužiskoserbski, 15. portugalski, 16. provencalski, 17. starofrancozki, 18. madjarski, 19. hebrejski.

A teh jezikov Čop ni samo govoril, pisal, umel, nego znano mu je bilo na tanko slovstvo vsacega teh jezikov; v vseh teh jezicih prebiral je slavne pesnike in pisatelje, kajti Čop ni bil suhoparen linguist, jezikoslovec, nego korenito izobražen, pesniško omikan in misleč mož,

ki je s pravim krasoslovskim okusom vsacega pisatelja znal po svoje ocenjevati. Ni se učil jezikov iz veselja do jezikoslovja, nego zategadelj, da je iz raznih pesnikov in pisateljev užival pesniško slast in lepoto. To nam najbolj pričaju mnogoštevilni zvezki in dnevniki Čopovi, polni opazek in izpiskov iz raznih slovanskih, romanskih in germanskih klasikov, katere nam je Kastelec iz zapuščine njegove rešil, da so se še do današnjega dne ohranili. Iz teh se jasno vidi, da je Čop čitaje vedno mislil, ter kar je lepega našel, vestno zapisaval. Tedaj ne jeziki sami na sebi, nego njih slovstva, to mu je bila glavna stvar.

Naravno je vprašanje, kedaj in kako se je mogel Čop toliko jezikov naučiti. Ne dá se tajiti, da je imel za jezike posebno dobro glavo; a sam talent ne zmore vsega, ako ga ne podpira — pridnost. In Čop ni bil samo čudovito nadarjen, nego bil je tudi neumorno priden, brezkraino maren človek. Njegovi sošolci in prijatelji pričajo nam, da na vsem božjem svetu ni bilo pridnejšega človeka, nego je bil Čop. Uže ko je bil v Ljubljani modroslovec in bogoslovec, tičal je ves dan v knjigah, katerih je bila polna vsa soba njegova. Ako si prišel k njemu, zdelo se ti je, da si stopil v biblijoteko. Celó med jedjo je rad čital, deržé v jedni roci žlico, v drugi knjigo. S kratka: brez knjige ga nikoli nisi videl. Nobeden trud mu ni bil pre-

velik, da bi se kaj naučil. Tako n. pr. je zvedel l. 1820., ko je bil bogoslovec v Ljubljani, da v Škofji Loci, dobre štiri ure nad Ljubljano, živi v samostanu kapucinec, po rodu Portugalec. In Čop ga pridno obiskuje, da se more pogovarjati in uriti z njim v portugalskem jeziku! V kerčmo ni zahajal: profesorja in bibliotekarja gospodinjala ga je sestra njegova Marija, katera, ako se ne motim, še dandanes bolehna in siromašna živi v Terstu. Imel je samo jedno strast — knjige, v katerih je vedno tičal in znano je, kako je prijatelj Preširen norca delal se iz njega ter imenoval ga dihurja — ki noč in dan žre knjige . . .

3.

Lepo stevilo obče omikanih in za vsak napredek vnetih mož živelo je okoli l. 1830. v mestu ljubljanskem. Prvaki tedanjega socijalnega življenja bili so advokatje dr. Baumgarten, dr. Oblak in dr. Chrobat; profesorji Krsnik, Martinjak, Heinrich in osobito Schulz pl. Straznicki, slikar Langus in nemški pesnik Fr. Hermann pl. Hermannsthal, Preširen in Andrej Smole; izmej ženstva omenjam osobito duhovite žene Langusove in ljubeznjivih hčera dra. Oblaka; izmej duhovenstva smel bi se poleg Potočnika in prof. dra. Župana temu krogu prištevati tedanji stolni kaplan, poznejši dunajski revolucionar in še se sedaj, iz prognanstva povernivši se, na Dunaji živeči Fister. Ostali duhovniki držali so se bolje Metelka in Pavška, Jerina in Albrehta.

A pravi pesniški orakel, prava duša temu omikanemu društvu bil je naš Čop, katerega je zaradi njegove čudovite uče-

nosti in tudi zaradi njegove priprostost in prijaznosti vse ljubilo, vse spoštovalo. Sploh se je Čop v tem lepem, društvenem krogu, osobito v Langusovi, Oblakovi in Schulzovi rodbini kaj dobrodejno oživil, a nasprotno je tudi on druge dobrodejno oživljal. Da je on pravi ustanovnik „Kranjske Čebelice“, to nam jasno pričajo dosedaj še ne natisnena pisma njegova, katera je mej l. 1830. in 1832. pisal Preširnu in Kopitarju. V tem času (l. 1831.) dovršil je tudi zgodovino slovenskega slovstva, katero je na Kopitarjevo prošnjo spisal Šafařiku. Potem pride l. 1833. in z njim abecedna vojska, v kateri se Čop, kakor bomo kmalu videli, ni boril samo za Bohoričeve črke, nego tudi v prvi vrsti za večno lepo in večno mlado pesništvo, katero se je tiste čase pri nas s Preširnom stoprav razvijati začelo.

Ex ungue leonem! Iz abecedne vojske spoznal je še le slovenski svet, koliko korenite učenosti ima Čop in koliko se je naši domovini nadejati od njega. Prijatelji, osobito Preširen, Smole in Kastelec veselili so se, da je Čop vendar izgubil tisti svoj strah pred javnostjo, da se je osvobodil tiste otročje priprostosti, da je bil tako rekoč prisiljen zastaviti svoje pero, katero, tako vsaj so mislili, sedaj ne bode tako kmalu položil iz roke.

A kako naglo, kako nepričakovano, kako tragično poderó se vse te lepe misli, vse te vesele nádeje, katere so gojili prijatelji Čopovi! . . .

Bilo je 6. julija l. 1835. Dopoldne se je Čop v biblioteki učil anglesčine nekoliko bogoslovcev in dijakov iz višjih gimnazijalnih razredov, popoldne se dajal je zdrav in vesel knjige bralcem, ki so od 2—4 prihajali v biblioteko.

Zversivši svoj uradni posel, gre s prijateljem in biblijotečnim skriptorjem M. Kastelecem na sprehod. Ker je bil jako vroč in soparen dan, namenita se iti kopat. Navadno kopališče Ljubljančanom bilo je tista leta v Savi mej Šmartnim in Tolmačevim, jedno uro od mesta. Ondukaj je voda tekla po dveh vodotočih in združivši se v dolgim in jako globokem tolmunu, vertila se je svedru podobno v horizontalnem méru tako, da je bil zdaj jeden curek zgoraj, zdaj drugi. Izrujenim plaváčem je ta nevarna kopel jako prijala, ker jih je Sava nekoliko časa prijetno sem in tija vrtila in premetávala, a potem zanesla jih na pesek konec tolmana. Tu sem prideta, kakor uže večkrat poprej, Čop in Kastelec pozno popoldne 6. julija. Slečeta se. Kastelec se hoče na pesku sedé še nekoliko ohladiti, Čop kar v vodo skoči. Sava ga začne po tolmunu vertiti ter sem in tija premetávati. A ker je Čop tako čudno roké raztezal in k višku molil, zakriči Kastelec prijatelju: „I, glej, glej, saj boš še utonil, če ne boš pameten!“ A komaj izgovori té besede, šine mu strašna misel v glavo, da je Čop morebiti res v nevarnosti. Urno skoči na bližnji jez, da bi z njega prijatelju kolec podal, a ta ga ne more doseči ter zgine pod vodo. Kastelec kričé leti v bližnje Tolmačevo ljudi na pomoč klicat. Prepozno! Kmetje pritekó, izvlečejo Čopa iz vode — mertvega! Vojaški zdravnik, ki je bil v Tolmačevem v kerčmi, tudi prihiti na Savski brod, drgne in oživlja Čopa, kakor vé in zna, prereže mu žilo, a Čop se ne gane. Ni je bilo več duše v njegovem telesu! Urno ga odvedó v ljubljansko bolnico, i tu ga oživljajo na vse možne načine! Brez uspeha! Čop, „velikan učenosti“, „biser naroda slovenskega“

— bil je mertev! Ob 8. uri zvečer vedela je to strašno dogodbo uže vsa Ljubljana, in ni ga bilo omikanega človeka v vsem ljubljanskem mestu, da bi mu ta v resnici tragična usoda Čopova serca ne bila prav do dna pretresla. Poroča se nam, da o njegovi smerti so zreli možje, stari možje na glas jokali. Stolni kaplan Fister prišel je baš iz spovednice in, ko mu nekedó pred stolno cerkvijo oznani Čopovo smert, tako strašno na ves glas zajoka, da je bila hipoma okoli njega zbrana kôpa radovednih ljudi. Preširen ves osupnen prvi trenutek prestrašne novice noče verjeti, potem teče v bólnico in ko tukaj najboljšega prijatelja svojega res mertvega najde, poljubuje mu lice, plače kakor dete ter se ne dá utešiti. Neizmerno bilo je žalovanje vseh znancev in prijateljev, a kedó bi opisal žalost sestre, ki je pri njem stanovala in brata Janeza jurista, ki je na Dunaj dobil žalostno poročilo! S kratka: o Čopovi smerti plakala je vsa Ljubljana.

Pogreb 8. julija bil je slovesen in veličasten, kakor ga uže dolgo poprej in še dolgo pozneje ni videla Ljubljana; brezštevila množica spremila ga je k zadnjemu počitku pri sv. Kristofu, kjer so ga v hladni grob položili poleg učnika njegovega, Valentina Vodnika. Prijatelji postavili so mu nekoliko let pozneje priprost, a jako lep in primeren spomenik. Na širokem in visokem stolalu iz črnega kamena vzdiga se okrogel, zgoraj odlomljen stolb, na katerem sedi sova, ptica boginje Palade Atene, znamenje modrosti in ponočne pridnosti. Spodaj na stolbu leži odperta knjiga iz kararskega mramorja; pod njo na stolalu bere se nadpis, katerega je Preširen sestavil tako:

MATIJA ČOP,

rojen 26. Prosenca leta 1797., umrl 6. dan
malega Serpana 1835.

Jezike vse Evrope je učene
Govoril, ki v tem tihim grobu spi;
Umetnosti je ljubil le, zgubljene
Mu ble so ure, ko njim služil ni;
Mladenčam v Reki, v Lvovu in v Ljubljani
Nevtrudin učenik je um vedril;
Ako bi daljši časi bli mu dani,
Svoj narod s pismi bi razsvetlil bil.
Peró zastavi komaj stare Slave
Buditi rođ — odnese val ga Save!

Kolikšno žalost vzbudila je Čopova smert po Slovenskem osobito po Ljubljani, jasno vidimo iz mnogih elegij njemu v spomin zloženih in v „Ilirskem Listu“ priobčenih. Fr. Hermann pl. Hermannsthal, A. Laschan, sedanji župan ljubljanski, in Preširen slavili so v prekrasnih pesnih nesrečnega Čopa. Osobito Preširnova žalostnica je tako lepa, da hočem vsaj nje začetek tukaj priobčiti:

„Jung stirbt der, den die Himmelsmächte lieben“.
Der Spruch, mein Freund! hat sich an Dir
bewähret,
Stand in den blassen Zügen Dir geschrieben;
Denn heiter war Dein Antlitz, wie verkläret,
Dein Mund, der lächelte, als wollt' er sagen:
Aus ist der Kampf, der lang genug gewähret. —
So fand ich Dich, als ich von Schmerz getragen,
Zu Dir geeilet auf die Schreckenskunde,
Dass aufgehört des Freundes Herz zu schlagen,
Und wie sie brennt und brennen wird die Wunde,
Gelinder werden ihre glüh'nden Qualen,
Wenn ich erwäge Deine letzte Stunde . . . itd.

A najlepši spomenik postavil mu je Preširen s tem, da je njemu na čast zložil in njemu posvetil največjo pesen svojo „Kerst pri Savici“ in da mu je poleg omenjene nemške zložil tudi znano slovensko elegijo, katere zvršetek je vsakemu izmeji nas vzeti iz serca:

Naj se učenost in imé, čast Tvoja, rojak, ne
pozabi,
Dokler Tebi dragó, v Krajni slovenstvo živi!

In tudi dr. Jakob Župan, kateremu je škof Wolf profesuro v bogoslovnici vzeti ter ga v Celovec v prognanstvo poslal, zložil je hud in jezen na svojo in na Čopovo tragično usodo nesrečnemu prijatelju po svoje žalostinko, rekoč:
„Zwei Gelehrte hat Krain besessen —
den einen hat der Wolf, den andern die
Sau gefressen“!

4.

O značaji Čopovem govoril sem uže nekoliko na več mestih tega kratkega životopisa a navesti mi je še besed, katere je o tej stvari zapisal Jurij Kosmač, pod Čopom amanuensis v knjižnici ljubljanski, mož ki ga je tedaj gotovo dobro poznal. Kosmač piše: „Als Mensch war Čop leutselig, wohlwollend und sehr freundlich nicht nur gegen vornehme und gebildete, sondern auch in gleicher Art gegen geringe Personen; ebenso gefällig, zuvorkommend und bereitwillig war er auch gegen seine Untergebenen; besonders wenn ihn Jemand um Aufklärung, Belehrung oder Rath ersuchte, so war er ihm mit Leib und Seele zugethan. — Als Lehrer war er ausgezeichnet. Mit Linguistik beschäftigte er sich in und ausser seinem Amte“.

O smerti njegovi raznesla se je govorica, katera se še dan danes tu in tam čuje, da je namreč kolikor toliko Kastelec zakrivil Čopovo nesrečo, ker ni imel toliko poguma, da bi bil za njim skočil ter ga iz vode potegnil. Možno. Vendar se mi dozdeva, da se ta strahopetnost Kasteleu po krivici očita. Čestiti starina naš, prof. P. v Ljubljani, ki je bil Čopov učenec, pripoveduje mi namreč o njegovi smerti to-le: Čop je imel jako občutne živce in na glavi jako tanko in mehko črepinjo. Ko smo se po šolskem

nauku usuli okrog mize, da bi se pogovarjali kaj z njim, nihče ni smel stopiti na tisto desko, na kateri je stal Čop. Ako je kedo nánjo stopil, takoj se je Čop za glavo prijel ter zaviknil: „Aber was stampfen Sie denn so fürchterlich?“ — Čop je 6. julija storil to nepravidnost, da je vroč skočil v vodo in jaz mislim, da je pri tej priči zadel mertvoud njegove živce ali možjane. Tudi da je Kastelec takoj skočil za svojim prijateljem, privlekel je mertvega iz vode*. Tako prof. P.

Čop je bil srednje velikosti in precej širokopleč. Lasje so mu bili svitli, čelo izredno belo in visoko, lice zgoraj široko, spodaj stisneno, oči modre, a imel je kratek pogled. Hodil je urno, a delal je majhne korake. Prava posebnost njegova je bila, da ga nikoli nihče brez knjige ni videl. Podob njegovih imamo več, najbolj znana je Langusova v licejalni knjižnici ljubljanski in óna, ki jo je prekrasno naslikala Amalija Oblakova, hči znanega advokata dunajskega in pozneje žena uže večkrat omenjenega nemškega pesnika in prijatelja Čopovega, Hermanna pl. Herrmannsthal. Ta slika najberž narejena okoli l. 1828. kaže

nam Čopa v poljskem kožuhu, kakoršnega je nosil, ko se je z Levova vernil v Ljubljano. Slika je bila najprej svójina Čopovega prijatelja Šulca Straznickega, pozneje vseučilišnega profesorja matematiki na Dunaji. Letošnjo zimo je to izverstno sliko kranjskemu muzeju od Šulcove rodbine pridobil g. Dežman, ki je drage volje dovolil „Zvonu“, da jo pre-risa in priobči.

Privatna knjižnica Čopova štela je blizo 4000 zvezkov dragocenih knjig, pisanih v raznih evropskih jezicah. Po smerti njegovi ukupil jo je Kastelec od sorodnikov Čopovih, a potem poprodal knjige na vse štiri vetrove, največ v inozemstvo. A ohranil je domovini vsa pisma in spričevala, vse dnevnik in rokopise Čopove, iz katerih bode možno sestaviti obsiren in tega redkega moža dostojen životopisni spomenik.

Stanoval je Čop v Ljubljani, dokler je bil profesor, v Gradišči v sedanjih Vegovih ulicah št. 6., kjer je imel v sedanjí Kušcarjevi hiši pri tleh na desno prijetno stanovanje. Biblijotekarju Čopu odkazano je bilo uradno stanovanje v licejalnem poslopji takoj poleg knjižnice.

Fr. Levec.

(Konec prih.)

Slike iz Italije.

V.

Villa Melzi.

(Lago di Como)

Solnce, poglej, je zašlo! — Oj, doli na verte cvetóče,
 Kteri v lepoti blesté daljnih, nam tujih dežel!
 V snú dišavnem žari rastlinstvo sedaj čudovito,
 Sapic odnaša poljub spečemu vonj presladák.
 Vešica nežna tresoč se ziblje po vzduhu večernem.
 Tisoč in tisoč kresnic v svetlem se plesu vertí.

Pisani dróbní se ród metuljev napaja sè sókom,
V čašicah ki iz srebrú streže manjolski ga cvet.
Tkanje razširja že mrak ovojem podobno meglenim.
Ktere obeša skerbnó vkrog po germičih nižín;
V daljo stegujejo se, in skoro pokrito je z njimi
Jézero, ki žalujóč toži in sópe težkó.
A na nebesih odpré nebrojno se zlatih očésec,
One svoj svetlí pogléd vpirajo vánje ljubéc;
Luno tíhotno budé, naj ona prijazno zasveti,
Nje naj podobe herdúkóst blažnó preslavja večer!
Evo je, dívne! in glej, ovoji razpadajo mračni,
Jézero mirno je spet, kakor nedolžni otrók,
Kadar prikaže obraz se matere ljubljene, drage,
Ki mu nasmiha pokój v dušo in rádost in luč.

Draga! tíjã zdaj, tíjã, kjer véčno zeléno razrašča
Lávor se krasno cvetoč, nama kjer zreti mej njim
Dante je, slavni poet, zamaknen v obraz Beatričín,
Nje, ki v ljubezni mu pot kaže do svetlih nebés.
Tukaj, kakó vse migljá in vónja, se bliska, leskeče:
Lunin očaral je svit mrámor in róso in cvet.
Oj, in na góre pogléd, na zercalo čisto, sreberno,
V katerem v demantnih iskráh južno odseva nebó!
Znamenja njega se jaz oklepam ki raj je popisal,
Njega, ki v raju mu žé zibel je tekla nekdáj;
A da pésníštva last, ki bila njegova, je moja,
Himno gorečo bi čul v slavo Italije svet!

A kaj čujem? — rádost se milo zvenéc razodeva,
Nikdar ne gleda okó čutno lepóte zamán!
V serci se pesem glási, zahvala žareča a prosta,
Kakoršno véren samó človek pošílja Bogú.
Vse, kar na persi mi dnú gorelo je nemo in žarno,
Vse, kar Italiji tam se je rodilo na čast:
To si izustila tí, predraga mi, v pesmi krilati,
Srečne točila solzé jaz sem na mramor svetál.

Ko me obhaje spomín večera na bregu cvetočem,
Živo stoji pred menój zemlja najlepša svetá;
A po oserčji sladák mi veje vsegdar hrepeneče
Vonj in svetloba noči, oj, in — čaróbní tvoj glas!

Lujiza Pesjakova.

Lipa, domače drevo.

Spisal prof. J. pl. K.

(Konec.)

In da bi pesnik naš slovenski omolknil o taki lepoti, narodu priljubljenej mitoti? Ne, on ne sme molčati in tudi molčal ne bode! On nam priča, da živi njena ljubkost pri njem, pri nas.

Tudi v našej dobi povzvišuje krasoto pri studencih in selskih hišah, prostor pred cerkvijo domačo, prostor sredi naše vasi.

Sredi vasi, sredi vasi
Še lipa zelena stoji.

Tam se radostno spočijemo, posedemo in z Orožnom zapojemo :

Ti si moja utica,
Utica zelena;
Tú je hladna senčica
Z lipce spletena.

V vsakem času je tam zbirališče, tam prava zemska, naravna sobana našemu ljudu in o luni bleđi

Sredi vasi, sredi vasi
So zbirali o polnoči
Pod lipo z brati se nekđaj.
Uživali tam zemski raj!

Tu se posvetujejo, tu popevajo in A. Umek govori:

Domačim dikam spevi posvečeni —
Pod lipo v senci jasne veselice
Slovanom se razlegajo zdravice.

Kraj sam okolo lipce je lep, diven, domač. Okolica gajska, v pravej dobravici se tu nahajamo, ko čujemo mile glasove Vilharjeve :

Lipa zelenela je
Tam v dišečem gaju,
S cvetjem me posipala;
Djal sem, da sem v raj!

In če smo oddaljeni od domače lipce, v mestu temotnem, kjer ni zelenja in le

kamen na kamenu leži brez vsake vonjave, brez ljubke lipove vejice, porečemo si pač z nekako otožnim in ob enem zavidajočim glasom :

Bratje naši se hladé
Radi v tvoji senci,
Persi, čela in glavé
Opletáje z vencí.

A želja Vilharjeva nam ne ide iz spomina. Radi bi tudi mi kaj enacega imeli a pomirjujemo se z „željo“ samo :

Ko bi lipa širila
Zraven praga véje.
Tamkaj bi hladili se
Kader solnce gréje!

ali želja se takoj ne izpolni; lipce ni — in je ni:

Sanjal sem pod lipo.
(„Smreka“ M. V.)

Opustimo „želje“, saj časi nas učé, „da smo brez dna polnili sode“, opustimo togo, žalost in vernimo se zopet k lipici o prazniku, v čase veselih trenutkov, v čase, ko se mladina nežna in berhka razveseljuje. Tu nam poje v duhu domačem naš ljubljeneec :

Na starem so tergu pod lipo zeleno
Trobente in gosli in cimbele pele,
Plesale lepote z Ljubljane so cele
V nedeljo popoldan z mladenči vesele.

in v „Ženskej nezvestobi“ :

V nedeljo spet bil je pod lipo ples,
Kaj vidiš tam, godec, ali je res?

Tu se verti in suče, kar je mladega — vse v najlepšem redu. Kedor ne veruje, ogleda si naj narodno-stari „raj“ žilskih Slovencev na Koroskem na bin-kostni ponedeljek. Ni ga najmanjšega

prepira, še manje tepeža, ker se je še ohranil starodavni običaj in ljubezen do lipe. Za red skerbi „starešina“ in še bolj nego on „sveta lipa“, ki milo razteza vejice svoje in po izreku Umkovem:

Pod lipo v senci jasne veselice
Živahen raj Slovenci zdaj imajo.

Ne samo ljud, tudi drobna tičica radostno zaleta se v lepo lipo. V lipi ima svoje zavetje. Krasno se razlega petje hvaležnih živalic, saj je med njimi kraljiček njih in veselim srcem poslušamo s Fr. Cegnarjem, ker:

V logu domačem, na lipovej veji
Slavec od zora do mraka je pel.

Ko pa „zima prikima“, ko petje veselo pojema, vzkliknemo mi v Orožnovem duhu s tožnim okom:

Merzel veter tebe žene
Drobna lastovka od nas,
Ki iz lipice zelene
Si mi pela kratek čas!

Na to pa nas prečudni prepir med blagovoljno, a vendar le strogo-ponosno lipo in med malim, nehvaležnim ščinkovčkom, prav iznenadi. Nič dobrega ne želimo svojeglavčeku, ki je tu dobrote užival in jih pozabil — a on je bil „mlad“ in mladost včasih rada pozabi, če tudi se ji poprej godi, kakor poje pesem:

Bival na zeleni lipi
Nekdaj ščinkovec je mlad . . .
Lipa ga je bolj ljubila
Kakor druge ptice vse . . . (M. Vilhar.)

Lipa mu slednjič podeli zasluženno kazen in nehvaležnik imel je za nauk svoj dovolj. Slovo je moral dati poprej prijazni vejici. Slovo! pač težka besedica; tudi človeku težavna in mukepolna! O spominu na mladosti leta, o spominu na žalostno slovo od domačije tožno govori naš Fr. Cegnar:

Zapustil sem livade svetoduške,
Oltar cengrobske božje porodnice,
Visoke javore in lipe suške,
Obernil sem od doma svoje lice . . .

Človek se napoti na tuje; biva daleč od svojih, niso mu več domače livade, lepi gaji, krasne gore, lepe reke — a v sercu mu gorko živi spomin na navdušenost za svoje in njih živelj. Saj mu to vceplja „lipa, sveto drevo“, katero ogovarja A. Koder; spominjaje se ljubezni do naroda, ljubezni do človeštva:

Lipa, ti mogočna lipa,
Budi k slavi zveste sine,
K slogi kliči mi rodove!

Domačin odide — poverne se, če mu je sreča ugodna. Mnogo zna in ve, mnogo je izkusil in bistreje gleda. Tu zopet sedi pod lipo domačo, kamor je v mladih letih vedno najrajši zahajal. Kako je vse drugače! Lipica pa je ostala:

Srečna radost me obdaja
Zagledavši lipo gaja,
Vito lipico, rastečo,
Zalo krasno in dišečo;

poje nam Radivoj Podlebinski in besede te razumemo! Z nova si je prej želel iti na tuje, poskusiti srečo svojo; sedaj mu je želja iskrena ostati doma. Tu ostane vsaj nekaj časa, obiskati mu je svoje in videti še drugo lipo, katera se mu je radi blaženih trenutkov nekdanjih prikupila — ali ni je več!

Tu je le še parobek! Še lani mu je bilo menda odsekano debló, kajti še precej sveže iveri leže okolo. Pa skoraj se ne pozna, kakega drevesa je ta parobek. On poganja polno protja, zarezano listje ni podobno gladkemu, serčastemu lipovemu listju, in vendar je osiromasčeni lipovi parobek, ki mu pa z deblom niso tudi korenin odvzeli, s potrosnikom ne tudi roke nabiralke; ne vé, kaj bi začel z

živežem, ki ga še dobiva iz korenin in s težkim srcem poganja protje čudno, kakor da bi hotela nekdanj ponosna lipa pozabiti, kaj in kakšna je bila!

Tožnost obdaja njo, obdaja nas. Nehoté se spominjamo mladega Wertherja, ki si je želel v kotu pokopališča, kjer sta stali dve lipi, biti pokopan. Morda mi rečeš, dragi bralec, da hočem biti sentimentalni, ker omenjam Wertherjeve turobe. Gotovo ne, in da te prepričam, spominjam te rajši v dejanjskem delajočega Blücherja, ki ni poznal mekušnosti in vendar po iskreni želji svoji počiva ob potu blizo Krieblovic-a, kjer stojé tri krasne lipe.

A tudi naši pesniki imajo lipo za izraz otožnosti, za kras krajevni, kjer vlada

„večni mir“, o katerem prepeva naš lirik: „Da ni nesrečen, kdor v njem leži“. Milo zdihuje Fr. Cegnar o spominu na Fr. Preširna:

Joka po njem' se zdaj lipa na glas.
in Ivan T. poje v osamelosti, solznim okom:

Pod senčnato lipo
Zamišljen sedim,
Na kamnati mizi
S komolcem slonim!

To v kratkem male čertice o lipi domačej. Ljubimo jo in zapomnimo si besede pesnikove:

Torej, bratje, moč napnimo,
Svoje lipe se deržimo;
Krasno se bo lipa vila
Mnogo sada obrodila!

V Kopru 2. januarja 1879.

Kralj Matijaž v slovenskih narodnih pesmih in pripovedkih.

Spisal Simon Rutar.

Slovensko tradicionalno slovstvo res ni tako veliko, kakor pri drugih slovenskih rodovih; a vendar je totiko mnogoverstno, zanimljivo in važno, da zasluži več pozornosti, kakor do sedaj. Že mnogo se je pisalo (zlasti dr. Krek), kako važne so narodne pesni, pravljice, pripovedi, uganjke, vraže, zagovarjanja, pregovori, običaji i. t. d. Poudarjalo se je, da je treba enake reči marljivo nabirati, ker z napredujočo omiko vedno bolj ginejo med narodom. Nabirali smo tudi še precej (dasiravno ne zadosti); pa vse slovensko narodno blago je po raznih knjigah in časopisih tako raztreseno — membra disiecta, — da ga je težko pregledati in preceniti njegovo veljavo. Celo Matično „Slovanstvo“ premalo ocenjuje slovensko narodno pesništvo in ga omenja preveč ravnodušno (na strani 193).

Ni čudo torej, da poznajo Slovenci zelo poveršno ustno slovstvo svojega naroda in da so jim celo glavni junaki komaj po imenu znani. Kako drugače je to pri drugih narodih! Nemški otroci se začenjajo učiti svojega slovstva z narodnimi pripovedmi in v vsakem njih berilu se čita o Siegfriedu, Hildebrandu, Theodorichu, Waltharju, Krimhildi, Hagenu, Attili, Ratharji i. t. d. S temi versticami bi tudi jaz rad nekoliko pripomogel, da bi začeli Slovenci bolj ceniti poročila svojih pradedov in da bi se natančneje seznanili vsaj z glavnimi junaki narodnih pesni in pripovedi. Iz tega namena hočem danes opisati Kralja Matijaža in narisati njegovo osebnost, kakoršna se nam kaže v ustnem poročilu. Dalje bodem izkušal določiti, koliko resnično zgodovinske podloge imajo pesni in pripovedi o Matijažu,

kateri dogodki so pripomogli k njih postanku in katera zgodovinska oseba se najbolj vjema z junakom Matijažem, kakoršen živi v spominu slovenskega naroda.

Pesni o kralji Matijaži so jako stare. Že frijulski zgodovinar Nicoletti piše v sredi šestnajstega stoletja o Tolmincih, da radi prepevajo Matijaža: „Usano essi cantare in versi ne' varii modi della loro lingua le lodi di Christo e de' Beati. nonche di Mattia re d'Ungheria e di altri celebri personaggi di quella Nazione“. Še bolj pa izpričuje starost omenjenih pesni to, da se nahajajo v njih mythologični spominki. Kralj Matijaž, ki reši svojo nevesto Alenčico iz sovražnikove oblasti, je solnčni junak (pomladanje sonce), ki otmè pomlajeno zemljo iz zimskega oterpenja in hudega mraza. Čeravno so pesni o Matijaži navdane že zgodovinskimi elementi, vendar se njih prvotni, mythologični značaj še prav lahko spozna. Vse narodno slovstvo podleži večnim izpremembam in preobraževanjem, kakor se izpreminjajo ljudstveni nazori in kakor se širi krog njegovih izkušenj, njegovega znanja. Počasi je ljudstvo pozabilo, da so njegovi bogovi posebjene naravne prikazni. Pridelo jim je vedno več človeškega, približalo si je njih dejanja vedno bolj in prestavilo je njih bitja v bliže ležečo dobo.

Tako so se preselili mythi popolnoma na zemljo* ter se zvezali in spojili s zgodovinskimi dogodki, z resničnimi osebnostmi. In iz tega je nastala junaška pripoved, v kateri so združeni stari spomini in mythični nazori z novijimi junaškimi dejanji. Jedro teh epičnih pesni je skozi in skozi mythično, skoro neizpremenjeno, čeravno so različni uplivi

izpremenili okolnosti in imena. Ves značaj pripovedovanja ostane, le na mesto mythičnih bitij stópijo zgodovinski junaki in na mesto zlih bogov sovražna ljudstva. (Prim: Krek, Einleitung in die slavische Literaturgeschichte, I, pag. 334—335). Take izpremembe se godijo vselej takrat, kedar živi ljudstvo v kaki zgodovinsko imenitni dobi, ki je važna in slavna za dotični narod. Tako so se razvijale tudi pesni o Matijaži in izpremenile iz mythičnih v zgodovinske, ohranivši pa jasno prvotni svoj značaj.

Splošna napaka slovenskih narodnih pesni je ta, da nam ne podajo natančne podobe svojih junakov. Serbi imajo cel cyklus pesni o imenitnih osebnostih, ali važnih dogodkih; ne tako Slovenci. Naše pesni so pomanjkljive, gotovo ker se nam jih je mnogo poizgubilo. Tudi o Matijaži ne zvemo kaj posebnega. Znane so štiri pesni o njem. Perva pripoveduje, kako se je Matijaž oženil in poročil z lepo mlado Alenčico, kraljico ljubo ogersko. Pa že čez tri dni ga pokličejo na vojsko in dočim se on s Turki bojuje, ugrabijo ti njegovo ženo ter jo odvedejo doli na Turško. Matijažu oznani tica, kaj se je zgodilo. On se obleče po turški in zdirja na iskrem Belcu v Turčijo. „Na sred' Turčije globoke stojé tri lipe zelene“ in pod njimi rajajo Turki. Matijaž plača raj z rumenim zlatom, izbere si plesalko svojo Alenčico in ko v tretje „krog zarajata, prot' konjču jo zavijeta.“ Zasedeta ga in spustita se v dir proti Donavi. Da bi Turki, ki so bili za njima uderli, sled izgubili, dal je Matijaž svojemu konju podkove na robe prikovati. Tako sta srečno ušla turškim zalezovalcem. (Vodnikove pesni, str. 122.)

(Dalje prih.)

Spomini s pota.

(Dalje.)

Grom topov, razlegajoč se sè solferinskih ravnin odmeval je veselo v sercih vseh „enakopravnih“ avstrijskih narodov probudivši je iz splošnega dremeža. Tudi Hervati so si oterli sen iz oči, jeli so laže dihati ter se svobodniše gibati. Ideja narodnosti, ki je pod pepelom navideznega nemara tlela, razunela se je hitro v prasketajoč plamen in močnejše nego kedaj oglasila se je tedaj hervaškega naroda politična samosvest, katera je bila zadnji čas samo oterpnila a ne uternila. Ves narod je pričakoval necega zadočila za očitno krivico, ki se mu je godila. Deržeč na umu velike zasluge, ki si jih je pridobil za državo in prestol, čakal je lahko mirne duše, kako se bodo stvari razvijale. A čakal je tem laže, ker je imel v osobi svojega „pervega sina“ biskupa Strossmayera bodi si na previšnjem dvoru, bodi si v zboru državnih pervakov svojim svetim pravicam hrabrega borilca in zlatoustega branitelja. In res je prihodnjega leta (1860) oktoberska diploma vzkrisila hervaško državno pravo in povernila Hervatom po absolutizmu jim odvzeto samosvojnost. Hervaški narod postal je zopet gospodar na svoji zemlji in na voljo mu je bilo dano, kako si hoče za bodoče urediti svojo hišo.

Med Savo in Dravo je v tem zavladala neopisna radost. „Starodavni ustav“ je bil malik, kateremu se je zdaj vse klanjalo, od katerega je vse pričakovalo spas naroda. Šovinizem je cvel, kakor nikdar poprej. Zdaj so bili spet sami med sebo. Tirali so se „Kranjci“ nazaj prek Sotle. To se zna! Kako bi mogel soditi

in upravljati na ustavno „Kranjec“, ki morebiti še ne ve, kaj je „vicekomeš“, kaj „jurassor“, kaj „korteš“, naj ti bode drugače še tako učen in pošten, morda celo priljubljen prostemu narodu. Oživele so z nova županijske dvorane, stara ustavna komedija „reštalacija“ privlekla se je iz ropotarnice zopet na dnevni red in saborski govorniki so se cenili po dolgosti svojih govorov. Vse kar je zarad nesposobnosti bilo preje potisneno v kot oddehnilo si je sedaj in prilezlo na dan, in zopet se je vladalo „more patrio“. Narod pa je prišel iz dežja pod kap.

Hervatje, postavljeni na križpot, morali so se odločiti, s kom se hté politično zvezati. Čutili so, da so sami za se preslabi, tako rekoč zerno med dvema kamenoma; na nekega se jim je bilo nasloniti, toda izbor ni bil legak. Vabili so jih v Beč, mamili so jih v Pešto. No Hervatje so dobro vedeli, da jim pravega prijatelja ni tukaj, niti tamkaj, temveč povsod le zaveznik za silo. Zato so oprezali in odkladali odloko, kolikor dolgo so mogli, in to temveč, ker v tej stvari med njimi ni bilo zelene zloge. Tudi tu je veljalo: Kolikor glav, toliko misli. V tem veganji so pa Madjarom ponarasla krila. Sponeslo se jim je na banski stol poriniti barona Raucha, madjarona od starine ali „Oelfarb-“ madjarona, kakor so Hervatje negda govorili. Istina je pa tudi, da je v samem narodu bila močna stranka, rastoča od leta do leta, ki je očitno nagibala v Pešto, videč v njej od Beča manjše zlo. To okolnost je porabil baron Rauch, mož železne roke in vražje energije, mož komur je bilo dobro vsako sredstvo, ako je le vodilo

do cilja. Nekaj po sili in strahovanji, nekaj po skrajni nemoralnosti brezvestnega činovništva posrečilo se mu je 1867. zbrati na temelji samovoljno predrugačenega izbornega reda neko skupščino malone samih mamelukov, ki je na prečec skovala neko nagodbo, s katero se je Hervaška na milost in nemilost predala Madjarom. Stoperv po Rauchovem sramotnem padu splavala je narodna stranka zopet na verh ter skušala po mogočnosti popraviti mameluško nagodbo, odstraniti namreč iz nje vsaj najbolj kričeče krivice. Po tej popravljeni nagodbi ima Hervaška popolno autonomijo v upravi, v sodstvu in šolstvu, vse druge zadeve pa se obravnavajo skupno na ogerskem saboru. Za svoje potrebe dobiva 45 odstotkov deželnega dohodka, kar je dosti pičlo odmerjeno, a Madjari vendar kriče na vsa usta in povsod, da siromašna Hervaška ne bi mogla živeti, ko bi je oni ne podpirali. Da Madjari tudi te nagodbe ne poštujejo, temveč jo kerhajo kjer le morejo, razumeva se menda samo ob sebi. Madjar bi ne bil Madjar, ako bi ne bilo tako.

Ta nagodba, da si ne ustreza na vse strani Hervatom, ima vsaj to dobro, da so se duhovi pomirili in da so se politične strasti nekako polegale. Moči, ki so se prej terle in gubile v vekovečni politični borbi, zdaj so proste in se lahko obračajo družemu plodnišemu delu. Sedanja hervaška vladi in na čelu jej najplemenitišega značaja mož, ki je sam vzrasel iz naroda, ima tudi serce za narod, pozna njegove potrebe ter ima najboljšo voljo pomagati mu do sreče in blagostanja. Za to pa je treba časa, časa več nego drugdi. Mnoge najlepše vladine namere razbijejo se na mlačnosti in nemarnosti podredjenih organov. Po Savi poteče še mnogo vode, predno se med hervaškim urad-

nistvom zatre plevel staroustavne in Rauchove sole. Sicer gre na boljè, toda le počasi. Tudi mladi naraščaj stopa še zmerom najrajše na staro dobro uglajeno stezo lágoti. „A bove maiori discit arare minor.“ In tako se premnogokrat izjalovi najboljši zakon.

Mnogo lepše uspehe morejo pa pokazati na kulturnem polji. Veselo je videti, kako lepo se od nekaj let sem razvija hervaška knjževnost. Nasi bratje imajo dandenes tri društva, ki se med sebo prav natecajo, katero bode razvilo večo delavnost. Vsako ima svojemu delovanju točno omejen krog, a vsa tri imajo na očeh isti cilj: povzdigo in omiko narodovo.

Na čelu jim stoji Jugoslovska akademija znanosti in umetnosti, ki od leta 1867 dela tiho sicer ali uztrajno. Veliko občinstvo ne zanima se mnogo za njo, k njenim sejam prihaja ubogo malo poslušalcev. Imenovanje novega člana izbuja pozornost samo v dotičnih krogih. No akademija more se tešiti s tem, da se sličnim zavodom tudi drugdi ne godi mnogo bolje. Je pač na svetu menda edina francoska akademija, na katero so vedno uperte oči vsega naroda. Zavod je osnovan na čversti materijalni podlogi ker ima dandenes prek 350.000 for. svojega imetka. A kar se tiče del in razprav, izdanih po njej, so vse strogo znanstvene in akademija si je lahko v svesti, da glede tega ne ostaja za drugimi enakimi zavodi, najmanj pa za akademijo madjarsko. Akademici se dele v štiri, ali ker umetniški razred še ni oživljen, prav za prav v tri razrede namreč jezikoslovni povestni, modroslovni in pravoslovni, in matematični prirodoslovni. Najrodovitniši in najtehtniši je razred jezikoslovni povestni, v njem

delujejo ali so delovali učenjaki: Rački, Mesič (†) Ljubič (zgodovinarji), Matkovič (zemljopisec in statistik), Daničić, Jagić, Kurelac (†), Brčić (†), Geitler, Pavič in naš Valjavec (jezikoslovci) Tudi Veber, Markovič in Jurkovič, akoprem so uveršeni v razred modroslovni, pristajajo po svojih spisih bolje v prvi razred. Izmed udov pravoslovnih delala sta dosle samo Bogišič in Hanel. Nekoliko plitkejši so prirodoslovci. V njihovih spisih našlo bi kritično oko morebiti tudi nekaj zone. — V dvanajstih letih svojega obstanka izdala je akademija svojega „Rada“ 46 knjig, napolnjenih raznim blagom vseh strok. Razen tega spravila je na svetlo še več drugih samostalnih del kakor na pr.: Stari pisci hrvatski, X knjig; Starine (lit. hist. in jurid.) IX. knjig; Monumenta spectantia hist. Slav.

merid. VIII knjig; Hanelova Monumenta hist. juridica Slav. merid. II knjigi. Nadalje je ali izdala sama ali k izdavanju pripomogla nekim drugim knjigam, kakor na pr. Jagičevi Historiji književnosti hrv. i srb. I. Stara doba 1867; Schlosser-Vukotinovičevi Flora croatica in Fauna kornjaša trojedne kraljevine (škoda za trud in peneze!); Ljubičevemu Opisu jugoslav. novaca i. t. d. i. t. d. In baš sedaj kani začetni izdajati veliki akademični rečnik (besednjak) hervaškega jezika, za katerega se je že leta in leta zbiralo in pripravljalo gradivo. Uredoval ga bode jezikoslovec na glasu Daničić. Da akademija zaradi izdavanja rečnika ne bi zaostajala z drugimi deli, obečal jej je njen utemeljitelj in pokrovitelj Strossmayer v to ime vsako leto 1000 for. podpore in ni dvomiti da tudi sabor stori svojo dolžnost.

(Dalje prih.)

Fr. Poljanec.

V e s e l j a k.

(S podoba.)

Čudno bodo gledali Zvonovi bralci, ko jim pride današnja podoba pred oči. Tu, na prvi strani, imajo svoje mesto „odličnih pesnikov in pisateljev slovenskih“ podobe; a kaj to? ta obraz, pod tem klobukom? to naj bode pesnik, pisatelj slovenski? Je pač obraz slovenski, menda tudi klobuk, ali učenjakova ne kaže da bi bila, ne eden ne drugi. Od kod Savel med preroke? In pa ime: Veseljak! Človek poznaj še tako dobro vse slovensko slovstvo od Trubarja do današnjega dne, tega imena se ne bode spominjal. Morebiti je pa ta mož kak naroden pesnik, kateri je zložil to in ono

okroglo, poskočno, ki se sploh prepeva po slovenskih pokrajinah, a po imenu pesnikovem nihče ne vpraša. Obličje je že tako, da bi se smelo kaj enakega pričakovati, zlasti té oči! Neumen ni ta človek, hudoben tudi ne, to je gotovo; poln šaljivosti je in vedno vesel, od tod pač tudi ime njegovo: Veseljak!

Prijaznemu bralcu, ki tako ugiblje, povemo naravnost: Ta Veseljak res ni pesnik ne pisatelj; pisatelj gotovo ne, ker težko če pisati zna, česar je vendar pisatelju neizogibno potreba; a kar se tiče pesnika, ne prevzamemo zanj poročstva,

da bi ne bil že tu pa tam káke zložil, za domačo potrebo.

Kedó je torej ta Veseljak? Prijazni bralec, poglej ga dobro! Ali se ti ne vidi nekako znan? Ali se ti ne zdi, da si že nekje videl če ne prav tega, pa takega človeka? Jeli dà? Ime mu je bilo drugače: Gerdinov Jurij, Potrebnikov Matijče, Kalán, Mihec, morebiti celo: Pikin Jožek? Todà kaj imé? Možá se deržimo! Gotovo je poznal vsak bralec svojega, in vesel ga je bil, kjer ga je videl, kakor je bil on sam vedno in povsod vesel; za to smo mu zdeli ime: Veseljak.

Bogat ni veseljak: bogastvo dela skerbi in skerbi tlačijo človeka, a naš mož ni nikoli potlačen; jasno mu je vedno oko in vedro čelo. Neženjen je in neženjen ostane do smerti, a ne morebiti za to, ker zaničuje, sovraži ženski spol. O ne! Rad gleda dekleta, tako nekako čudno pogleduje za njimi! Ako katero sreča, ne more, da bi je ne ustavil, da bi se malo ne ponorčeval z njo. Tudi dekleta ga rada gledajo, saj ni napačen človek, ali za ljubčeka vendar ni ta Veseljak, a kaj pa še za snubača: v zobe bi mu se zasmijala, ko bi s katero kaj takega začel, in na peti bi se pred njim zasukala! Veseljak ni nevaren ženskemu spolu!

Svoje hiše, svoje zemlje nima, še prav doma ni nikjeri, odkar se je moral umakniti starejemu bratu na očetovem domu. Zato je pa ves svet njegov; povsod so ga veseli, kjer je treba pridne,

urne roke. Za vsako delo zna prijeti, vse mu gre od rok. Najbolji kosec, mlatič, dervár je Veseljak; če je treba kake grablje popraviti, voz, kolovrat: pojte po Veseljaka! Mizar je, tesar, kovač, vse kar je treba: In kako se zna vēsti s konji! Konji so mu največe veselje. Kako zna pokati sē svojim bičem, po zraku, ne po konjih, Veseljak je dober človek. Tudi za hlapca služi, ako treba, vendar raji hodi na delo od hiše do hiše.

Veseljak vse vé, vendar je boljše, ako mu človek vsega ne verjame, kar mu pravi. Rad govori, rad pripoveduje sosebno o svojem vojaštvu in pripovedujoč se rad proti izmišlja, izpod pázuhe jemlje, da se lepše sliši, v tem se vede nekako kakor pesnik. Tekočine ljubi vse razen vode, katero pije samo za silo, saj „voda še v čevlji ni dobra“. Kedor hoče videti Veseljaka v vsem njegovem veličastvu, mora ga videti v nedeljo večer v veseli družbi pri kozarcu. Samo ko bi ne bilo tako terdó za denar! Vendar to je dobro, da je še blagih ljudi na svetu, ki imajo usmiljenje z žejno dušo. In kedó bi takemu človeku ne plačal rad kozarec vina, ali pa poklical ga pit; saj vsak požirek takoj plača s kako slano besedo ali s kako prijetno šalo: in tako je obema prav! Ali tega pa ne, da bi Veseljak prosil koga; še prav razžališ ga lahko, ako ga nespodobno pit pokličeš. Če vzememo vse skupaj, smemo pač Veseljaka šteti med srečne ljudi, dasi more reči z gerškim modrijanom: Omnia mea mecum porto. S.

Vadnica.

Danes nam je najpred izpregovoriti nekoliko beséd v pojasnilo in sporazumljenje. „Vadnico“ smo, to smemo reči, ustanovili iz dobrega namena. V njej naj bi se pretresovale in preso-

jale poskušnje mladih začetnikov, in to tako, da bi se o tej priliki ne samo pesniki sami mnogokaj koristnega lahko učili, nego tudi vsak drugi bralec, katerega zanimajo take stvari.

Vadnica naj bi bila neka praktična poetika, ki je morebiti bolj podučna, gotovo pa bolj kratkočasna, nego kaka debela učena knjiga. Urednik tega lista si je v svesti, da si je do zdaj pošteno prizadeval, kolikor mogoče, doseči ta svoj dobri namen. Tudi naši bralci, upamo, bodo nam radi pritegnili, da smo se pri teh razpravah skerbno ogibali vsake nepotrebne strogosti in zabavljivosti, ki bi utegnila žaliti mlademu pesniku preobčutno serce. Kako je drugim urednikom, ne vemo, to pa naravnost rečemo, da je pri nas silno težavno uredovanje leposlovnega lista. Poleg sitnosti, katere so zvezane s samo stvarjo, delajo se človeku še čisto nepotrebne od vseh strani. Čisto naravno in človeško bi bilo torej, ko bi si ubogi urednik prihranil v svojem listu kak kotichek, kjer bi se tu pa tam nekoliko olajšal ter odcedil, kar se mu je žolča nabralo, ali da bi se vsaj malo ponorčeval in pokratkočasil. Tako radi delajo leposlovnih listov uredniki, tudi sicer dobrohotni možje. Gorjé ubogemu začetniku, ako pride ravno v roke, ko je mož slabe, ali pa tudi pre-

dobro volje! Igra se z njim kakor mačka z ubogo miško, ki jo premetava, gladi, grize, zdaj malo izpusti, po tem zopet zgrabi, predno jo zadavi. Kedor prebira leposlovnne n. pr. nemške liste, vé, da se res tako dela. In kaj takega ljudje prav radi beró, kar urednik dobro vé. V „Vadnici“ se ni delalo tako, in vendar nam dohajajo reklamacije. Odgovarjati nimamo namena, nikomur, bodi si, da se nam skromno in dostojno piše, ali pa zarobljeno, neotesano; za to nimamo prostora ne volje. Vsaka beseda v „Vadnici“ je dobro preudarjena, po svojem prepričanji govorimo, ako grajamo ali hvalimo, in to prepričanje je tako uterjeno, da ga ni lahko omajati. S tem pa nikakor nočemo reči, da je vse, kar tu pravimo, sama sveta, večna resnica; ravno kedor nekoliko vé in zna ter je nekaj videl in izkusil v življenji, ravno on je najbolj skromen, ker vé, da človeku, dokler se trudi in ubija po tem svetu, ni dano najti absolutne resnice. Za nezmotnega se urednik tega lista nikoli ni prodajal; a kar se mu pravo vidi, tega se derži!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

G. J. M. v. L. Hvaležni smo za vaše neprijetno nam pojasnilo. Gospod Grilec nas je s svojim „Nedolžnim veseljem“ zares okanil, ne stramujemo se to očitno spoznati. Kaj takega se vsakemu človeku lahko zgodi. Kedo more poznati vse podobe, kar jih pride v kakem listu na svetlo. Zate se ne strinjamo z vašim navetom, da naj damo vsako podobo, predno jo vzamemo v list, kakemu strokovnjaku v pregled. Tudi strokovnjaku se lahko kaj takega pripeti. Poslani izrezek iz „Bazarja“ nam kaže, da je gosp. Grilec „svojo“ podobo kar naravnost — prepisal, samo da je deklico z golobi postavil na polje. Tako se ne sme delati. Neko zadostenje imamo pa vendar pri vsem tem. Omenjeno podobo smo takoj vzeli v „Zvon“, dobra se nam je zdela, ni čudo: P. Mayerheim ni na slabem glasu. Nato nam je poslal g. Gr. drugo, katera je pač njegova, težko da bi se kedó zanjo oglasil, da je njegova, tako strašna je! Nam se je čudno zdelo, kako moreti dve taki podobi priti iz ene in iste roke; zdaj nam je jasno. Se enkrat: hvalo vam za vašo prijaznost, prav ustregli ste nam.

G. prof. L. v Lj. Motili smo se, vi niste krivi, da se je zadnja številka zakasnila. Opravičili ste se s takimi dokazi, da pred sodbo veljajo; tiskar je kriv, to je res!

Dotične opazke v „Zv.“ nam ne smete zameriti, urednik je menil, da se mora opravičiti svojim naročnikom. In tudi danes se mu je opravičevati ali vsaj izgovarjati, danes je on sam kriv s svojim nesrečnim preseljevanjem.

POPRAVA.

V 7. številki Zvonovi v spisu „Matija Čop“, blagovoljni čitatelj popravi naslednje večje napake, ki so se med tiskanjem vrinile v spis. Na strani 98. v I. 7. versti od spodaj namesto: pri Černicah v Škofji Loci, čitaj: pri Černicah (nunah) v Škofji Loci; na 99. str. v I. 9. versti od spodaj namesto: Stanoval je v bogoslovnici, čitaj: Stanoval ni v bogoslovnici, kajti Čop je bil bogoslovec eksternist. Na 101. strani v I. 15. versti od spodaj namesto prvi učenik, čitaj prvi učenec; na 102. strani, v I. 15. versti od zgoraj so po besedah: Einrichtung und Verwaltung derselben, namentlich die hierortige“, katere naj se vmes ugozdé, ker drugače stavek nema nobedne zmisli.

Uredništvo in odpravnštvo se je preselilo, nova adresa: **Wien, Währing, Herrengasse 110.**

„Zvon“ izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 5 gold. za vse leto. 2.50 za pol leta; Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, Währing, Herrengasse 110.